

Aan de slag met je vraag!

Wetenschap speelt een steeds grotere rol in de gemeentelijke hulp- en dienstverlening. In november 2015 is het kennisprogramma **Vakkundig aan het werk** van start gegaan. De aankomende vier jaar heeft het ministerie van SZW 10 miljoen beschikbaar gesteld om wetenschappelijk onderzoek te doen naar de gemeentelijke uitvoeringspraktijk rondom werk, inkomen en participatie. Los van het kennisprogramma begint de vraag om een wetenschappelijke onderbouwing van gemeentelijke praktijk toe te nemen. Met andere woorden: wetenschap is belangrijk. Het valt echter nog niet mee om als gemeente zelf onderzoek te (laten) doen. Nadenken over en het doen van onderzoek doen in de eigen gemeente roept veel vragen op. Het begint al met de eerste stap in het doen van onderzoek: hoe maak ik van mijn praktijkvraag een onderzoekbare vraag?

Om te beginnen met onderzoek moet eerst duidelijk zijn wat er valt te onderzoeken. Een onderzoek begint daarom met een nieuwsgierige houding: wat maakt jullie uniek? Welke aannames maakt het beleid waar nog geen goede onderbouwing voor is? Wat maakt jullie dienstverlening zo effectief? En weten jullie dat wel zeker? Daarna is het de kunst om van deze praktijkvragen onderzoekbare vragen te maken. Deze handleiding helpt om in twee stappen te ontdekken welke vragen bij jullie leven en waar onderzoek de gemeentelijke uitvoering kan verbeteren.

STAP 1: Ontdek de praktijkvraag

- Zelf nadenken: Sta een stil bij uw eigen aannames over de werking van jullie dienstverlening. Wat maakt het uniek en is dat wetenschappelijk onderbouwd?
- Tijd nemen met collega's/medewerkers: Vraag eens aan uw collega's of medewerkers wat voor onderzoek hen nuttig lijkt. Neem bijvoorbeeld eens een kwartiertje tijdens het wekelijkse overleg om na te denken over wat voor kennis jullie missen.
- Inspiratie van andere afdelingen: Praat eens met een andere afdeling, misschien hebben zij wetenschappelijk onderbouwde methode of interventie die ook goed jullie afdeling zou passen. Of misschien zien zij goed welke wetenschappelijke kennis jullie zouden kunnen gebruiken.
- Betrek een derde: Een nuttige derde kan bijvoorbeeld een wetenschapper of iemand met een wetenschappelijke achtergrond zijn. Die kan ook helpen met structureren van het gesprek over welke kennis kan helpen en ook inzicht heeft in stap 2.

TIP!

Zorg voor enige basiskennis over wetenschappelijk onderzoek. Natuurlijk hoeft de gemeente het onderzoek niet zelf te bedenken, maar het is wel prettig als er wat wetenschappelijke basiskennis is. Bijvoorbeeld over het verschil tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek en verschillende onderzoeksmethoden.

STAP 2: Van praktijk- naar onderzoeksvraag – de spelregels

- Objectief
 - Wetenschappelijk onderzoek is er niet om je gelijk aan te tonen, maar juist bedoeld om te ontdekken hoe iets daadwerkelijk in elkaar zit. Onderzoek doen kost tijd en geld, bedenk dus het gaat om iets waar jullie nieuwsgierig naar zijn.
- Concreet
 - Wat voor jullie heel concreet is, is voor een buitenstaander nog steeds vaag. Bijvoorbeeld: werkt onze methode om de zelfredzaamheid van klanten te verbeteren? Wat is de methode die je onderzocht wil hebben? Wat bedoelen jullie met zelfredzaamheid? Alle klanten of alleen mensen die lang- of kortdurend in de bijstand zitten? Of mensen met psychische klachten? En moet het effect binnen twee maanden zichtbaar zijn of vooral duurzaam zijn?
- Resultaatgericht
 - De vraag die gesteld wordt, heeft invloed op het antwoord dat eruit komt. De gestelde vraag moet dan wel aansluiten bij wat jullie uiteindelijk met de vragen willen doen.
- Specifiek en helder
 - Aansluitend bij het vorige punt is het belangrijk om een onderzoeksvraag zo specifiek en helder mogelijk te formuleren. Elke vraag vereist een andere onderzoeksmethode en levert ook weer andere resultaten op. Neem daar de tijd voor, dan is de kans het grootst dat aan het eind van het onderzoek bruikbare resultaten worden opgeleverd.
 - Een voorbeeld is een onderzoek naar een leesprogramma voor kwetsbare basisschoolleerlingen. Het onderzoek kan zich richten op verschillende vragen: gaan de kwetsbare kinderen beter lezen door het programma, gaan zij beter lezen dan de kinderen niet deelnemen, voor welke kwetsbare kinderen op welke scholen is het programma het meest geschikt, wat vonden de kinderen ervan, wat vonden de leerkrachten ervan?
- Klein
 - Een brede vraag maakt het vaak moeilijk en tijdrovend om onderzoek te doen. Een kleine vraag, die ook nog een concreet en duidelijk is, zorgt voor snellere en meer bruikbare antwoorden. Dus niet: wat in onze dienstverlening zorgt voor de meeste uitstroom? Maar: leidt het volgen van een sollicitatiecursus tot meer uitstroom naar werk bij mensen die langer dan zes maanden een uitkering krijgen dan mensen korter dan zes maanden?

TIP!

Begin een onderzoeksvraag met: wie, wat, hoe, waarom, waar, wanneer, welke.